

ligeberettiget befolkningsgruppe i denne landsdel. I dag er mindretallets målsætning selvbevidst at værne om det tyske sprog, dets særlige tyske kultur i Nordslesvig og vores historiske identitet – i et åbent samarbejde *til kulturel og økonomisk gavn for vores fælles hjemstavn*. Vort kulturelle, sociale, kirkelige og politiske arbejde er et dagligt bidrag hertil. I denne forbindelse retter vi en *tak* til Folketinget, regeringen, Sønderjyllands amt og kommunerne, for at vi som tysk mindretal i dag har de politiske og økonomiske rammebetingelser, der sikrer os en vidtrækkende kulturel autonomi – uanset, *at der stadig findes enkelte uløste spørgsmål*.

Efter murens fald er mindretalsproblemer, der gør Europa sårbart, på ny kommet til syne. Dette har medført, at de positive mindretalspolitiske erfaringer fra vort grænseland i stigende grad udnyttes i international sammenhæng. Hendes Majestæt Dronningen har under sit Tysklands-besøg sidste år fremhævet dette internationale perspektiv og understreget, at den dansk-tyske mindretalsløsning *er noget af det mest værdifulde i de dansk-tyske relationer*.

Bedre kan det ikke siges hverken fra dansk eller tysk side på dette historiske sted 75 år efter folkeafstemningen!

Drømmen om en fredelig sameksistens i vort grænseland er blevet til virkelighed. Lad os sammen vågent sørge for, at disse værdifulde menneskelige relationer også vil trives i fremtiden.

Formanden for »Det sydslesvigske Samråd« og Sydslesvigsk Forening Heinrich Schultz' tale

Som repræsentant for det danske mindretal i Sydslesvig er det mig en stor glæde at kunne få lov til at overbringe en hilsen ved denne festlige lejlighed.

Vi danske syd for grænsen kan – om nogen – forstå og leve med i jeres glæde over at kunne festligholde denne dag. Efter 56 år under et ikke elsket fremmedherredømme kom I i 1920 tilbage til Danmark. I er i dag en naturlig del af Danmark – med de små særegenheder, man i resten af landet så i øvrigt tillægger sønderjyderne. Det er i første omgang selvfølgelig jeres smukke sønderjysk dialekt. Men et barn, der er blevet røvet og siden med en ukuelig vilje og under store ofre og vanskeligheder er vendt tilbage til familien, vil siden hen altid være præget af den tid, hvor man imod sin vilje og imod sin inderste overbevisning ikke var hjemme! Det har givet jer en selvbevidsthed, men også en tolerance overfor vor fælles tyske nabo, som jeg på resten af familiens vegne gerne vil udtale min store respekt for.

Vi fejrer i dag 75-året for afstemningen i 1920 – og dermed jeres tilbagevenden til vores fælles moderland. Det vil vi danske sydslesvigere gerne ønske jer, af et oprigtigt hjerte, tillykke med.

Samtidig vil jeg så også på vegne af de mange danske i Sydslesvig, der i

Blandt æresgæsterne deltog Anni Sønnichsen (t.v.) og Marie M. Schmidt (t.h.) i folkefesten på Dybbøl. Sammen med to andre unge piger overrakte de i 1920 det gamle Dannebrogflag til kong Christian X. Foto: Karin Riggelsen/Nordschleswiger.

1920 blev tilbage og ikke kom hjem til Danmark sig, at de var dybt ulykkelige, såret i deres inderste og nogle endda så forbitrede, at de vendte det danske og Danmark ryggen.

Alligevel er netop tiden efter 1920 også den tid, hvori grundlaget for det danske mindretal syd for grænsen blev lagt.

Afstemningens resultat var klart og overbevisende. Man måtte nu holde sammen og få det bedste ud af nederlaget. Af afgørende betydning var, at man holdt fast ved sit danske ståsted, og at man ikke opgav håbet om at blive genforenet med Danmark.

»Danmark til Ejderen« var den drøm, som kunne opretholde og forny de kræfter, en på mange måder slidsom hverdag tappede menneskene for. Det var dog ikke bare denne vilje, styrke og udholdenhed mindretallets medlemmer kunne mobilisere i tiden efter 1920, det var heller ikke kun drømmen, der fik dem til at fortsætte med at være danske, det var i lige så høj grad ordene: »I skal ikke blive glemt«, der var grundlaget for det danske mindretal i tiden efter afstemningen. Disse ord og den deraf følgende ideelle og materielle understøttelse vi fik syd for grænsen – og lige siden har fået – har haft den samme afgørende virkning som de to førnævnte på det danske mindretals udvikling og til den situation vi har i dag.

Når man på en dag som denne ser tilbage, vil det for mange af os, der er samlet her, være en tid, der har været voldsom, når vi tænker på krigsårene og besættelsen, den har været besværlig når vi – især os syd for grænsen – tænker på efterkrigsårene og den har haft udvirkninger på utallige familier og disses interne familiære forhold, når vi tænker på at spørgsmålet om man nu var dansk eller tysk var af så central og afgørende betydning. På trods af disse mange og til tider særdeles lange år, er tiden gået forbavsende hurtigt.

Og tiden har forandret sig. På baggrund af, at begge mindretal – det tyske nord for grænsen og det danske syd for grænsen – hver for sig forgæves har prøvet at få en drøm virkeliggjort, nemlig at flytte grænsen og komme tilbage til hhv. fædreland og moderland, vil jeg også i dag gerne understrege det, som jeg for nogle uger siden sagde ved vores store friluftsmøde i Flensborg, i anledning af de sydslesvigske årsmøder. I dag kan jeg se, at afstemningsresultatet fra 1920 var rigtigt. Og det er også rigtigt og godt, at den kunne modstå de to forsøg, der blev foretaget, for at få den forandret. Det siger jeg også og især på baggrund af de mange krise- og krigsområder vi har umiddelbart for vor egen dør i vores hus, Europa.

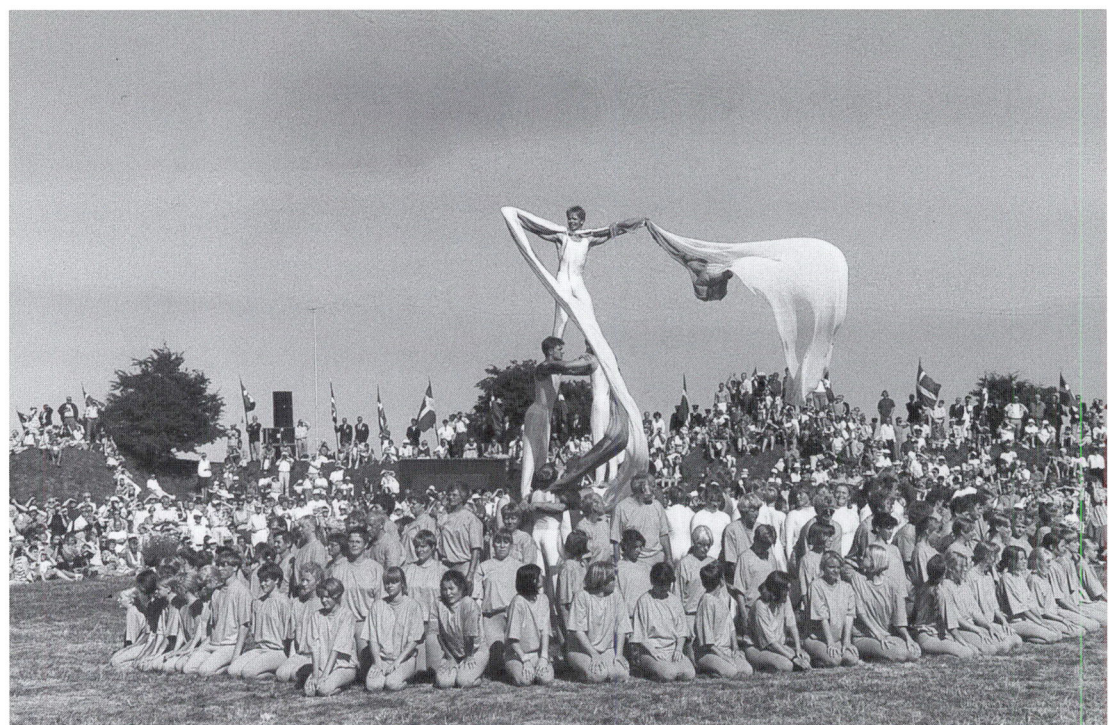
Der er en altafgørende forskel på at flytte grænser, ved at benytte sig af en brutal, ja, barbarisk krigsførelse, der koster i tusindvis af uskyldige menneskeliv og på at gennemføre en demokratisk folkeafstemning, som den, der blev gennemført i vores grænseland i 1920. Den har holdt i 75 år og den vil holde så længe en grænse vil have den betydning, man vil tillægge den.

I dag er denne grænse vi lever med en anerkendt og respekteret grænse på trods af to ikke ubetydelige mindretal på begge sider af den. Det er den også, fordi dette grænselandsklima er blevet præget af den glædelige udvikling vi i de senere år har kunnet opleve, nemlig en tiltagende respekt for hinandens kultur og sprog og et deraf følgende ikke imod hinanden, men mere et med hinanden.

Jeg er overbevist om, at denne udvikling fortsætter. Det må og skal den, al den stund vores forhold omkring grænsen gælder som et godt eksempel. Derfor må vi alle stræbe efter, at denne udvikling kan fastholdes og være et forbillede for resten af Europa.

Dette kan imidlertid kun være det eftertragtede mål, så længe vi har et klart, aktivt dansk mindretal syd for grænsen. Hvordan det vil og kan udvikle sig i de kommende år afhænger i første række selvfølgelig af mindretallet/-ene, af os selv, men det er også afhængigt af jer.

Tiden fra 1920 har forandret sig. Forskellen mellem dansk og tysk har ikke forandret sig. Respekten og agtelsen for hinandens tilhørsforhold er vokset med årene. At denne udvikling må fortsætte og at det danske mindretal fortsat må have den kraft og styrke til at påvirke denne udvikling i positiv retning,

Glimt fra DGI-Sønderjyllands gymnastikopvisning med mottoet »At leve mod, ved siden af, med og for hinanden«. Foto: Karin Riggelsen/Nordschleswiger.

ønsker jeg jer og os. Vi danske syd for grænsen hverken *kan* eller *vil* glemme jer.

Efter talerne bød DGI Sønderjylland på gymnastikopvisning. Koreografien var udformet med udgangspunkt i en tekst skrevet til lejligheden af redaktøren for DGI's blad »Dansk Ungdom og Idræt« Jens Sejer Andersen, Vejle: